

Daldinia vernicosa

Skaftad skiktdyna

Storsvampar, Sporsäcksvampar



NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Kunskapsbrist (DD)

Klass: Sordariomycetes, **Ordning:** Xylariales, **Familj:** Hypoxylaceae, **Släkte:** Daldinia (skiktdynor), **Art:** Daldinia vernicosa - skaftad skiktdyna Ces. & De Not. **Synonymer:** Daldinia fissa Lloyd, Sphaeria vernicosa Schwein., Daldinia vernicosa (Schwein.) Ces. & de Not.

Kännetecken

Typisk genom kortskaftat stroma med skinande blanksvart yta och inuti med breda, gelatinösa zoner.

Stroman klotformiga, upp till 3,5 cm höga och 1,5 cm breda, skaftade, släta. Som unga är de brunaktiga av konidiestadiet men de blir senare svarta. Det yttersta skiktet på stromat, där perithecierna sitter, är hårt, glänsande ("lackerat") och sprött. Innanför detta skikt finns ett mjukt kött med ett stort antal ljusa och mörka zoner som har vattenlagrande förmåga. Hos *Daldinia fissa* är dessa koncentriska zoner gelatinösa och de ljusa banden är 5–8 gånger bredare än de mörka banden. Perithecierna är tubformiga till omvänt äggrunda och tunnväggiga. Sporerna är ellipsoida, med brett avrundade ändar, liksidiga eller med en platt och en konvex sida, ljusst till mörkt bruna och har en lång groddspringa. De mäter 11,5–15,5 × 6,5–9 µm. Förväxlad skiktdyna *Daldinia decipiens* är en annan sällsynt art som också är skaftad, men den har bl. a. mindre stroman och större sporer.

Utbredning och status

De svenska fynden gjordes på hasselgrenar respektive en bränd askstubbe på Öland, samt på bränd ek i Småland. Skaftad skiktdyna är sällsynt i Danmark och är funnen 2 gånger i Norge. Den är vidare känd från England, Tyskland, Polen, Ryssland, och Nordamerika.

Ekologi

Arten är inte värdspecifik som många andra Daldinia-arter utan förekommer i Europa på ett flertal olika lövträd, t.ex. al, ask, avenbok, björk, ek och hassel. I många fall har fynden gjorts på nyligen bränd ved.

Hot

Artens population i Sverige är liten och hotas av avverkningar och brist på brandskadad lövskog.

Åtgärder

Död lövved bör tillåtas öka. Det småländska fyndet gjordes efter en naturvårdsbränning och sådana bör genomföras i ökad omfattning i lämpliga bestånd.

Litteratur

Hansen, L., Knudsen, H. 2000. Nordic Macromycetes 1. Ascomycetes. Nordsvamp. Köpenhamn.

Författare

Björn Nordén 2012